

स्थानीय राजपत्र

गोकर्णेश्वर नगरपालिका, काठमाण्डौद्वारा प्रकाशित

खण्ड: ३) काठमाण्डौ, माघ २७ गते २०७६ साल, संख्या: ६

भाग २

गोकर्णेश्वर नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालयको सूचना

गोकर्णेश्वर नगरपालिकामा स्वास्थ्य संस्था
दर्ता, अनुमति तथा नविकरण सम्बन्धी

निर्देशिका, २०७६

प्रस्तावना: आम नागरिकलाई सर्वसुलभ र गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने प्रयोजनको लागि प्रचलित कानून बमोजिम सरकारी, निजी, सामुदायिक, गैरसरकारी वा सहकारी स्तरमा स्थापना हुने स्वास्थ्य संस्थाको सेवा विस्तार, स्तरवृद्धि, स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन गर्दा पालन गर्नु पर्ने मापदण्ड तथा स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन गर्न अनुमति प्रदान गर्ने प्रकृत्यालाई सरल, सहज, व्यवस्थित तथा प्रभावकारी बनाई स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

गोकर्णेश्वर नगरपालिकाको प्रशासकीय कार्यविधि (नियमित गर्ने) ऐन, २०७४ को दफा ४ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी गोकर्णेश्वर नगर कार्यपालिकाले देहायको निर्देशिका तर्जुमा गरिएको छ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:** (१) यस दस्तावेजको नाम "स्थानीय तहमा स्वास्थ्य संस्था दर्ता, अनुमति तथा नबिकरण सम्बन्धि निर्देशिका २०७६" रहेको छ।

(२) यो निर्देशिका स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशन भएको मितिदेखि प्रारम्भ हुनेछ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस निर्देशिकामा,-

(क) “अनुगमन समिति” भन्नाले अनुसूची-१ बमोजिमको अनुगमन समिति सम्झनु पर्दछ।

(ख) “अनुमति प्रदान गर्ने निकाय” भन्नाले दफा ३ मा उल्लिखित अनुमति प्रदान गर्ने निकाय सम्झनु पर्दछ।

(ग) “कार्यपालिका” भन्नाले गोकर्णेश्वर नगर कार्यपालिका सम्झनु पर्दछ।

(घ) “मन्त्रालय” भन्नाले नेपाल सरकार, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय सम्झनु पर्दछ।

(ङ) “प्रादेशिक स्वास्थ्य संरचना” भन्नाले बागमती प्रदेशमा रहने स्वास्थ्य क्षेत्र हेर्ने महाशाखा वा प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालय सम्झनु पर्दछ।

(च) “अस्पताल” भन्नाले स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने उद्देश्यले प्रचलित

कानून बमोजिम स्थापित सरकारी अस्पताल, निजी अस्पताल, नर्सिङ्ग होम, सामुदायिक अस्पताल, गैरसरकारी अस्पताल वा सहकारी अस्पताल सम्झनु पर्दछ।

(छ) “आयुर्वेद अस्पताल” भन्नाले आयुर्वेद चिकित्सा पद्धतिमा आधारित भई स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने स्वास्थ्य संस्था सम्झनु पर्दछ र सो शब्दले आयुर्वेद चिकित्सा पद्धतिबाट उपचार गर्ने गरी सञ्चालन गरिएका नर्सिङ्ग होम, पोलीक्लिनिक, पञ्चकर्म अस्पताललाई समेत जनाउँछ।

(ज) “गैरसरकारी अस्पताल” भन्नाले मुनाफारहित उद्देश्यले स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने प्रयोजनका लागि प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता भई स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन गर्न अनुमति प्राप्त अस्पताल सम्झनु पर्दछ।

(झ) “डाइग्नोस्टिक सेन्टर” भन्नाले निदानात्मक सेवाहरू जस्तै: प्रयोगशाला सेवा, रेडियो इमेजिङ

जस्ता सेवाहरू प्रदान गर्न कानून बमोजिम दर्ता भई स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन गर्ने संस्थालाई सम्झनु पर्दछ।

(ज) “निजी अस्पताल वा नर्सिङ्गहोम” भन्नाले स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने उद्देश्यले प्रचलित कम्पनी कानून बमोजिम स्थापना भई अनुमति प्रदान गर्ने निकायबाट स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन गर्न अनुमति प्राप्त निजी अस्पताल वा नर्सिङ्गहोम सम्झनु पर्दछ।

(ट) “पोली क्लिनिक” भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता भई एक संस्थाबाट कम्तीमा पाँच वटा सेवा जस्तै बहिरङ्ग सेवा, प्रयोगशाला, रेडियो इमेजिङ्ग, फिजियोथेरापी, परिवार नियोजन, खोप सेवा आदि जस्ता बहुसेवा उपलब्ध गराउने संस्थालाई सम्झनु पर्दछ।

(ठ) “कन्सल्टेन्ट” भन्नाले सम्बन्धित विषयमा मान्यता प्राप्त शिक्षण

सस्थाबाट स्नातकोत्तर उपाधि डिग्री वा तोकिए बमोजिमको विशेषज्ञ तालीम प्राप्त गरी सम्बन्धित काउन्सिलमा दर्ता भएका विशेषज्ञ चिकित्सक सम्झनु पर्दछ ।

- (ड) “सरकारी अस्पताल” भन्नाले नेपाल सरकारको पूर्ण वा आंशिक स्वामित्व रहने गरी सार्वजनिक हितका लागि स्थापना भएको वा हुने स्वास्थ्य सेवा प्रदायक अस्पताल सम्झनु पर्दछ ।

स्पष्टीकरण: यस खण्डको प्रयोजनका लागि “आंशिक स्वामित्व” भन्नाले नेपाल सरकारको कम्तीमा एकाउन्न प्रतिशत लगानीलाई सम्झनु पर्दछ ।

- (ढ) “सहकारी अस्पताल” भन्नाले सहकारीका सिद्धान्त बमोजिम सदस्य समेतलाई स्वास्थ्य सेवा दिने उद्देश्यले सहकारी ऐन, २०४८ बमोजिम दर्ता भई अनुमति प्रदान गर्ने निकायबाट स्वास्थ्य सेवा

सञ्चालन गर्न अनुमति प्राप्त अस्पताल सम्झनु पर्दछ।

(ण) “सामुदायिक अस्पताल” भन्नाले सम्बन्धित सरकारी निकायमा संस्था दर्ता भई सामुदायिक लगानी र व्यवस्थापनमा सञ्चालन हुने गरी मुनाफा रहित उद्देश्य लिई अनुमति प्रदान गर्ने निकायबाट स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन गर्न अनुमति प्राप्त अस्पताल सम्झनु पर्दछ।

(त) “स्वास्थ्य क्लिनिक” भन्नाले कुनै पनि व्यक्तिलाई स्वास्थ्य सम्बन्धी जाँच गर्ने, उपचार सम्बन्धी आवश्यक परामर्श, एक स्थानबाट बहिरङ्ग सेवा, प्रयोगशाला, रेडियो ईमेजिङ्ग , फिजियोथेरापी, खोप सेवा, परिवार नियोजन जस्ता पाँचवटाभन्दा कम सेवा उपलब्ध गराउनका लागि प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता भएको संस्था सम्झनु पर्दछ र सो शब्दले निजी क्लिनिक, आयुर्वेद तथा

वैकल्पिक चिकित्सा सेवालार्ई समेत जनाउँदछ।

- (थ) “स्वास्थ्य संस्था” भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता भई अनुमति प्रदान गर्ने निकायबाट स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन गर्ने अनुमति प्राप्त अस्पताल, पोली क्लिनिक, स्वास्थ्य क्लिनिक, प्रयोगशाला जस्ता सेवाहरु सञ्चालन गर्ने संस्था सम्झनु पर्दछ र सो शब्दले आयुर्वेद अस्पताल समेतलाई जनाउँछ।
- (द) “संस्था दर्ता गर्ने निकाय” भन्नाले यस निर्देशिका बमोजिम स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन अनुमति लिन पूर्व प्रचलित कानून बमोजिम स्वास्थ्य संस्था दर्ता गर्ने निकाय सम्झनु पर्दछ।
- (ध) “भवन संहिता” भन्नाले भवन ऐन, २०५५ को दफा ३ को उपदफा (२) बमोजिम नेपाल सरकारबाट स्वीकृत राष्ट्रिय भवन संहिता सम्झनु पर्दछ।

(न) “भवन निर्माण मापदण्ड” भन्नाले भवन निर्माण सम्बन्धी मापदण्ड, २०६४ मा उल्लेखित मापदण्ड सम्झनु पर्दछ र सो शब्दले स्वास्थ्य सम्बन्धी भवनका लागि छुट्टै मापदण्ड नभएका स्थानका हकमा अनुसूची-२ मा उल्लेखित भवन निर्माण मापदण्डलाई समेत जनाउँछ।

परिच्छेद-२

स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन अनुमति सम्बन्धी

व्यवस्था

३. स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन गर्न अनुमति प्रदान गर्ने निकाय: देहाय बमोजिमका स्वास्थ्य सस्थाको स्थापना, सेवा विस्तार वा स्तरोन्नति गर्न देहायका निकायले अनुमति दिन सक्नेछ:-

(क) स्वास्थ्य क्लिनिक, डाईग्नोष्टिक सेन्टर, पोली क्लिनिक तथा पच्चीस शैयासम्मका जनरल अस्पतालका लागि नगर कार्यपालिकाको निर्णय अनुसार हुनेछ।

- (ख) आयुर्वेद तथा अन्य वैकल्पिक चिकित्सासँग सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थाहरूका हकमा दश शैयासम्मका अस्पतालका लागि कार्यपालिकाको निर्णय अनुसार हुनेछ।
- (ग) पच्चीस शैया देखि माथिका अस्पताल र विशेषज्ञ अस्पताल दर्ता गर्नका लागि कार्यपालिकाको सिफारिसमा प्रादेशिक स्वास्थ्य संरचना वा मन्त्रालयबाट तोके बमोजिम हुनेछ।
- (घ) कार्यपालिकामा स्वास्थ्य संस्था दर्ता वा स्तरोन्नति भएपछि सोको जानकारी प्रादेशिक स्वास्थ्य संरचना वा सम्बन्धित मन्त्रालयलाई दिनु पर्नेछ।

४. मनसाय पत्रका लागि निवेदन दिनु पर्ने: (१) यस निर्देशिका बमोजिम स्वास्थ्य संस्थाको स्थापना, स्वास्थ्य सेवा विस्तार वा स्तरोन्नति गरी स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन गर्न इच्छुक स्वास्थ्य संस्थाले

आवश्यक पूर्वाधार निर्माण गर्ने प्रयोजनका लागि अनुसूची-३ बमोजिमको ढाँचामा मनसाय पत्रका लागि निवेदन दिनु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन प्राप्त हुन आएमा अनुमति प्रदान गर्ने निकायले निवेदन प्राप्त भएको पन्ध्र कार्य दिनभित्र देहायका विवरणहरू परीक्षण गर्ने प्रयोजनका लागि अनुगमन समिति खटाउन सक्नेछ:-

- (क) प्रस्तावित स्वास्थ्य संस्थाको व्यावसायिक कार्य योजना,
- (ख) प्रस्तावित स्वास्थ्य संस्था रहने स्थानको उपयुक्तता र जग्गाको पर्याप्तता,
- (ग) प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण वा वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रतिवेदन,
- (घ) प्रस्तावित स्वास्थ्य संस्थाले सेवा पुर्याउने क्षेत्र, सो क्षेत्रको जनसंख्या वा जनघनत्व,
- (ङ) प्रस्तावित स्वास्थ्य संस्थाले सेवा पुर्याउने क्षेत्रमा अन्य

अस्पतालहरूको अवस्थिति र
प्रस्तावित अस्पतालले सेवा
पुर्याउने थप योगदान ।

(३) अनुगमन समितिले उपदफा (२) मा
उल्लिखित विषयहरूको विश्लेषण गरी स्पष्ट राय
सहितको प्रतिवेदन तीस कार्य दिनभित्र अनुमति
प्रदान गर्ने निकाय समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिमका प्रतिवेदन
प्राप्त भएपछि सो प्रतिवेदनका आधारमा पूर्वाधार
निर्माणका लागि अनुमति दिन उपयुक्त हुने
देखिएमा प्रतिवेदन प्राप्त भएको मितिले पन्ध्र
कार्य दिनभित्र अनुमति प्रदान गर्ने निकायले
बढीमा तीन वर्षसम्मको समयावधि दिई
पूर्वाधार निर्माणका लागि निवेदकलाई
मनसायपत्र (Letter of Intent) प्रदान गर्न
सक्नेछ ।

(५) उपदफा (४) बमोजिमको अवधिभित्र
मनासिब कारण परी पूर्वाधार निर्माण गर्न
नसकेको भनी समयावधि थपका लागि
सम्बन्धित अस्पताल वा स्वास्थ्य संस्थाले अनुरोध
गरेमा अनुमति प्रदान गर्ने निकायले त्यस्ता
अस्पताललाई बढीमा दुई वर्षमा नबढ्ने गरी

पूर्वाधार निर्माणका लागि समयावधि थप गर्न सक्नेछ।

५. सञ्चालन अनुमति दिन सकिने : (१) दफा ४ बमोजिम पूर्वाधार निर्माण कार्य सम्पन्न भए पछि सो पूर्वाधार तयार भएको व्यहोरा सहित सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थाले सेवा सञ्चालन गर्न आवश्यक कागजातहरू संलग्न गरी अनुसूची ४ बमोजिमका ढाँचामा अनुमति प्रदान गर्ने निकाय समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ ।

तर स्वास्थ्य क्लिनिक, रेडियो ईमेजिङ्ग सेवा तथा पोलि क्लिनिक स्थापना तथा सञ्चालन अनुमतिका लागि अनुसूची ५ बमोजिमको ढाचामा निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन प्राप्त हुन आएमा अनुमति प्रदान गर्ने निकायले निवेदन प्राप्त गरेको मितिले १५ दिन भित्र अनुगमन समिति खटाउनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम खटिएका अनुगमन समितिले ३० कार्य दिन भित्र स्थलगत निरीक्षण गरी

स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन गर्न अनुमति प्रदान गर्न उपयुक्त भए नभएको राय सहितको प्रतिवेदन अनुमति प्रदान गर्ने निकाय समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम अनुगमन समितिको प्रतिवेदनका आधार र यस निर्देशिकामा उल्लेखित अन्य मापदण्ड पुरा गरेका स्वास्थ्य संस्थालाई अनुमति प्रदान गर्ने निकायले ५ वर्षका लागि स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन गर्न अनुमति दिन सक्नेछ ।

(५) यस दफा बमोजिम स्वास्थ्य संस्थालाई स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन गर्न अनुमति दिने, नदिने सम्बन्धमा उपदफा (३) बमोजिम अनुगमन समितिको प्रतिवेदन प्राप्त भएको मितिले ७ कार्य दिन भित्र निर्णय गरी सक्नु पर्नेछ र सोको जानकारी सम्बन्धित संस्थालाई दिनु पर्नेछ ।

(६) यो निर्देशिका प्रारम्भ हुँदाका बखत संस्था दर्ता गर्ने निकायमा दर्ता भएका तर दफा (५) बमोजिम अनुमतिका लागि निवेदन नदिइ सञ्चालन गरिरहेका स्वास्थ्य संस्थाले अनुसूची ६ मा उल्लेख भए

बमोजिमको दस्तुरको अतिरिक्त ५ गुणा बढी दस्तुर लिई एक पटकका लागि निर्देशिका बमोजिमको प्रकृया पूरा गरी सञ्चालन अनुमति दिन सकिने छ ।

(७) यो निर्देशिका प्रारम्भ हुँदाका बखत संस्था दर्ता गर्ने निकायमा दर्ता भई अनुमतिका लागि निवेदन दिएका स्वास्थ्य संस्थाले अनुसूची ६ मा उल्लेख भए बमोजिमको दस्तुरको अतिरिक्त ३ गुणा बढी दस्तुर बुझाएमा एक पटकका लागि निर्देशिका बमोजिमका प्रकृया पुरा गरी सञ्चालन अनुमति दिन सकिनेछ ।

(द) उपदफा (२) (३) र (५) बमोजिम तोकिएको म्याद भित्र अनुमति प्रदान गर्ने निकाय वा अनुगमन समितिले कार्य सम्पन्न नगरेमा अनुमतिका लागि निवेदन दिने स्वास्थ्य संस्थाले एक तह माथिल्लो निकायमा उजुर गर्न सक्नेछ । यसरी प्राप्त भएको उजुरी सम्बन्धमा सम्बन्धित माथिल्लो निकायले उपदफा (२), (३) र (५) मा तोकिएको म्यादमा नबढाउने गरी शीघ्र अनुगमनको व्यवस्था मिलाई सञ्चालन अनुमतिको व्यवस्था गरिदिन सक्नेछ ।

६. थप सेवा विस्तार गर्न वा शाखा स्थापना गर्न अनुमति लिनु पर्ने :- स्वास्थ्य संस्थाले आफूले सेवा सञ्चालन गर्न अनुमति पाएको सेवाका अतिरिक्त थप सेवा विस्तार गर्न वा शाखा स्थापना गरी सेवा सञ्चालन गर्न चाहेमा अनुमति प्रदान गर्ने निकायबाट यस निर्देशिका बमोजिमका प्रकृत्या पुरा गरी अनुमति प्राप्त गर्न सक्नेछ ।

७. पुनः अनुमति प्राप्त गर्न निवेदन दिनु पर्ने :- (१) यो निर्देशिका प्रारम्भ हुँदाका बखत सञ्चालन स्वीकृति लिएका स्वास्थ्य संस्थाले यस निर्देशिका बमोजिम तोकिएको पूर्वाधार तथा मापदण्ड कार्यान्वयन प्रयोजनका लागि यो निर्देशिका प्रारम्भ भए पछि तोकिएको अवधिभित्र पूर्वाधार तयारी योजना (भवन प्रबलीकरण वा नयाँ निर्माण योजना) सहित सम्बन्धित अनुमति प्रदान गर्ने निकाय समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन प्राप्त हुन आएमा अनुमति प्रदान गर्ने निकायले त्यस्ता

स्वास्थ्य संस्थालाई यस निर्देशिका बमोजिम तोकेको पूर्वाधार पुरा गर्नका लागि ३ वर्ष र मापदण्ड कायम गर्नका लागि १ वर्षको समयावधि दिन सक्नेछ ।

(३) उपदफा (२)बमोजिम समयावधि थप भएका स्वास्थ्य संस्थाले प्रत्येक छ/छ महिनामा प्रगति प्रतिवेदन सम्बन्धित अनुमति प्रदान गर्ने निकाय समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।

(४) प्रबलिकरण हुने अस्पताल वा नयाँ निर्माण गर्न अनुमति लिई साविकको भवनबाट सेवा दिइरहेको स्वास्थ्य संस्थाले निर्माण अवधिभरका लागि भवनको कारण वा अस्पतालको औजार उपकरणले हुन सक्ने दुर्घटनाका लागि शैया क्षमता बराबरका संख्यामा प्रति व्यक्ति पचास हजार रुपैया बराबरको सामुहिक दुर्घटना बीमाको व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।

(५) यस दफा बमोजिमका प्रकृया पुरा गरेको स्वास्थ्य संस्थालाई दफा ५ बमोजिम स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन गर्न अनुमति प्रदान गरिनेछ ।

(६) यस दफा बमोजिम अनुमतिका लागि निवेदन नदिने, निवेदन दिए पनि अनुमति नपाउने वा निर्धारित अवधि भित्र पूर्वाधार वा मापदण्ड कायम नगर्ने स्वास्थ्य संस्थाको अनुमति त्यस्तो अनुमति दिने निकायले रद्द गर्नेछ ।

८. अनुमति दस्तुर बुझाउनु पर्ने: स्वास्थ्य संस्थाको स्थापना, सेवा विस्तार वा स्तरोन्नति गर्न अनुमति प्राप्त भएमा सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थाले अनुसूची-६ मा उल्लेख भए बमोजिमको अनुमति दस्तुर, अनुमति प्रदान गर्ने निकायलाई बुझाउनु पर्नेछ ।

९. नवीकरण गराउनु पर्ने: (१) यस निर्देशिका बमोजिम नवीकरण गराउनु पर्ने स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन गर्न अनुमति प्राप्त स्वास्थ्य संस्थाले सेवा सञ्चालन अनुमतिको अवधि समाप्त हुने मिति भित्र अनुमति प्रदान गर्ने निकाय समक्ष नवीकरणका लागि निवेदन दिनु पर्नेछ । अनुमति प्रदान गर्ने निकायले अनुमतिको अवधि समाप्त भएको मितिले ९० दिन भित्र आवश्यक जाँचबुझ गरी नवीकरण गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन प्राप्त भएमा अनुमति प्रदान गर्ने निकायले अनुसूची-६ मा उल्लेख भए बमोजिमको दस्तुर लिई तीन वर्षसम्मका लागि स्वास्थ्य संस्थालाई सेवा सञ्चालन अनुमतिको नवीकरण गरिदिन सक्नेछ।

तर यो निर्देशिका प्रारम्भ हुनुअघि स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन गर्न अनुमति पाएका स्वास्थ्य संस्थाका हकमा त्यस्तो स्वास्थ्य संस्थाले यस निर्देशिका बमोजिम तोकिएका मापदण्ड तथा पूर्वाधार कायम नगरेसम्म तीन वर्षमा नबढाई प्रत्येक एक वर्षका लागि अनुमति नवीकरण गरी दिन सक्नेछ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको अवधिभित्र मनासिब कारण परी निवेदन पेश गर्न नसकेको भनी कारण खुलाई थप छ (६) महिनाभित्र निवेदन पेश गरेमा दोब्बर दस्तुर लिई सम्बन्धित निकायले सेवा सञ्चालन अनुमति नवीकरण गरिदिन सक्नेछ।

(४) उपदफा (२) वा (३) बमोजिमको अवधिभित्र नवीकरणका लागि निवेदन पेश नगर्ने स्वास्थ्य संस्थाको सेवा सञ्चालन अनुमतिपत्र

स्वतः खारेज हुनेछ र सोको जानकारी प्रादेशिक स्वास्थ्य संरचनामा समेत दिनु पर्नेछ।

(५) उपदफा (४) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यो उपदफा प्रारम्भ हुँदाका बखतसम्म अनुमति नवीकरण नगरेका स्वास्थ्य संस्थाले तोकिएको समयभित्र अनुमतिका लागि निवेदन दिएमा अनुसूची-६ मा उल्लेख भए बमोजिमको दस्तुरको अतिरिक्त थप पाँच गुणा दस्तुर लिई एक पटकको लागि निर्देशिका बमोजिमको प्रकृया पूरा गरी त्यस्तो अनुमति नवीकरण गरिदिन सकिनेछ।

१०. गुणस्तर तथा मापदण्ड अनुगमन सम्बन्धी

व्यवस्था: (१) स्वास्थ्य संस्थाले आफूले प्रदान गरेका सेवाहरूको यस निर्देशिकामा उल्लिखित मापदण्ड बमोजिमको गुणस्तर भए नभएका सम्बन्धमा प्रत्येक वर्ष परीक्षण (स्वःमूल्याङ्कन) गराई सो को प्रतिवेदन आर्थिक वर्ष समाप्त भएको मितिले तीन महिनाभित्र अनुमति प्रदान गर्ने निकाय समक्ष अनिवार्य रूपमा पेश गर्नु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम तोकिएको अवधिभित्र प्रतिवेदन पेश नगर्ने स्वास्थ्य

संस्थालाई सो प्रतिवेदन पेश गर्न अनुमति प्रदान गर्ने निकायले निर्देशन दिन सक्नेछ ।

(३) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि अनुमति प्रदान गर्ने निकाय, प्रादेशिक स्वास्थ्य संरचना र मन्त्रालयले आवश्यकता अनुसार जोखिम, भौगालिक अवस्थिति, बिरामीको चाप, शल्यक्रियाको संख्या, वित्तीय लगानीको आधारमा नमुना छनौट गरी स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गरेको सेवाको गुणस्तर तथा यस निर्देशिकाको मापदण्ड पूरा गरे नगरेको सम्बन्धमा निरीक्षण तथा अनुगमन गर्न वा गराउन सक्नेछ ।

(४) यस निर्देशिकामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि प्रादेशिक स्वास्थ्य संरचना तथा मन्त्रालयले जुनसुकै निकायबाट सेवा सञ्चालन अनुमति प्राप्त गरेको अस्पताल वा स्वास्थ्य संस्था र अनुमति प्रदान गर्ने निकायको समेत अनुगमन गर्न सक्नेछ ।

(५) उपदफा (३) वा (४) बमोजिम नियमित वा आकस्मिक अनुगमन गर्दा तोकिएको गुणस्तर वा पूर्वाधार पूरा नगरी सेवा सञ्चालन गरेको पाईएमा त्यस्ता संस्थालाई तत्काल

सुधारको लागि बढीमा तीन महिनाको म्याद दिई सुधारको मौका दिन सकिनेछ ।

(६) यस दफा बमोजिम निरीक्षण तथा अनुगमनको क्रममा दिएको निर्देशन पालना नगर्ने, यस निर्देशिका बमोजिमको गुणस्तर तथा पूर्वाधार मापदण्ड पूरा नगर्ने वा गुणस्तर परीक्षणको वार्षिक प्रतिवेदन पेश नगर्ने स्वास्थ्य संस्थालाई सम्बन्धित अनुमति प्रदान गर्ने निकायले त्यस्ता स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गरि आएको सेवा पूर्ण वा आंशिकरूपमा तत्काल बन्द गर्न आदेश दिन सक्नेछ ।

(७) उपदफा (६) बमोजिम स्वास्थ्य संस्थालाई कारबाही गर्नु पूर्व सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थालाई मनासिब माफिकको सफाइ पेश गर्ने मौका दिनु पर्नेछ ।

(८) यस निर्देशिकामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि अन्य प्रचलित कानून बमोजिम गरिने अनुगमनलाई यो व्यवस्थाले सिमित गर्ने छैन ।

(९) स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन सम्बन्धी अनुमति लिन प्रक्रिया प्रारम्भ नगरेका स्वास्थ्य संस्थामा कुनै पनि चिकित्सक, नर्स, वा

स्वास्थ्यकर्मीले क्लिनिकल प्राक्टिस गर्न पाउने छैन। कुनै चिकित्सक, नर्स वा स्वास्थ्यकर्मीले त्यस्ता संस्थामा क्लिनिकल प्राक्टिस गरेमा निजलाई कारबाहीका लागि सम्बन्धित परिषदमा लेखी पठाईने छ।

११. निवेदन दिन सक्ने: (१) दफा १० को उपदफा (७) बमोजिम दिएको आदेश वा अनुगमन समितिले यस निर्देशिका बमोजिम पेश गरेको अनुगमन प्रतिवेदन उपर चित्त नबुझ्ने स्वास्थ्य संस्थाले त्यस्तो प्रतिवेदन पेश भएको मितिले पन्ध्र दिनभित्र चित्त नबुझ्नुका स्पष्ट आधार र कारण सहित पुनरावलोकनका लागि प्रादेशिक स्वास्थ्य संरचना समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्राप्त भएका निवेदन उपर अनुमति प्रदान गर्ने निकायको प्रतिक्रिया समेत लिई प्रादेशिक स्वास्थ्य संरचनाले छानबिन गरी यथाशीघ्र निर्णय गर्नेछ र सो सम्बन्धमा प्रादेशिक स्वास्थ्य संरचनाले गरेका निर्णय अन्तिम हुनेछ।

१२. स्वास्थ्य संस्था गाभिई सेवा सञ्चालन गर्न सक्ने: स्वास्थ्य सेवालार्ई गुणस्तरीय, प्रभावकारी तथा सुविधायुक्त बनाउन सञ्चालनमा रहेका एकभन्दा

बढी स्वास्थ्य संस्थाहरू एक आपसमा गाभिई सेवा सञ्चालन गर्न चाहेमा सेवा सञ्चालन गर्न अनुमति प्रदान गर्ने निकाय समक्ष त्यस्ता स्वास्थ्य संस्थाहरूले संयुक्त रूपमा निवेदन दिन सक्नेछन्।

१३. अनुमति खारेजी तथा कारबाही सम्बन्धी व्यवस्था:

(१) यस निर्देशिकामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि अनुमति प्रदान गर्ने निकायले स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन सम्बन्धी अनुमति दिन वा अनुमति नवीकरण गर्न एक पटकका लागि निश्चित समय अवधि दिई सार्वजनिक सूचना प्रकाशन गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमका अवधिभित्र स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन सम्बन्धी अनुमति नलिने स्वास्थ्य संस्थाको र दफा ९ को उपदफा (५) बमोजिमको अवधिभित्र अनुमति नवीकरण नगर्ने स्वास्थ्य संस्थाको अनुमति स्वतः खारेज हुनेछ ।

परिच्छेद-३

स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन तथा गुणस्तर सम्बन्धी

व्यवस्था

१४. स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन:(१) यस निर्देशिका बमोजिम अनुमति नलिई कसैले पनि स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन गर्नु हुँदैन।

(२) कसैले यस निर्देशिका बमोजिम अनुमति नलिई स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन गरेको पाइएमा सो कार्य रोक्न तथा त्यस्तो स्वास्थ्य संस्थालाई आवश्यक कानूनी कारबाहीको लागि गृह मन्त्रालय मार्फत वा सोझै सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा लेखी पठाइनेछ र त्यस्ता संस्थाका सञ्चालकलाई भविष्यमा स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन अनुमति प्रदान नगर्ने गरी अभिलेख समेत राखिनेछ ।

(३) स्वास्थ्य संस्थाले आफ्ना उद्देश्य र क्षमता अनुसार अनुमति प्रदान गर्ने निकायबाट अनुमति लिई देहायका सेवाको समुचित व्यवस्था गरी स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन गर्न सक्नेछ:-

- (क) आकस्मिक सेवा,
- (ख) बहिरङ्ग सेवा,
- (ग) अन्तरङ्ग सेवा,

- (घ) निदानात्मक सेवा
(प्रयोगशाला, रेडियो ईमेजिड
आदि),
- (ङ) शल्यक्रिया सेवा,
- (च) सघन उपचार सेवा,
- (छ) प्रबर्द्धनात्मक तथा प्रतिरोधात्मक
सेवा,
- (ज) विशेषज्ञ सेवा,
- (झ) फार्मसी सेवा,
- (ञ) रक्त सञ्चार सेवा,
- (ट) फिजियोथेरापी सेवा,
- (ठ) शवगृह व्यवस्था,
- (ड) अस्पताल व्यवस्थापन,
- (ढ) वातावरण व्यवस्थापन,
- (ण) स्वास्थ्य संस्थाबाट निष्काशित
फोहरमैला व्यवस्थापन ।

१५. गुणस्तर सुनिश्चितता सम्बन्धी मापदण्ड: (१)

स्वास्थ्य संस्थाले दफा ३ बमोजिमका स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन गर्दा देहायको गुणस्तर सुनिश्चितता गर्नुका साथै देहायमा उल्लेखित मापदण्डको समेत पालना गरेको हुनु पर्नेछ:-

- (क) बहिरङ्ग विभागमा आउने बिरामीको चापका आधारमा बिरामी दर्ता, विशेषज्ञ परामर्श, निदानात्मक सेवाहरु औषधि कक्षमा छिटो छरितो सेवा दिने व्यवस्था मिलाउनु पर्ने,
- (ख) स्वास्थ्य संस्थामा नेपाल सरकारले निर्धारण गरेको मापदण्ड बमोजिम संक्रमण नियन्त्रणको व्यवस्था तथा सोको नियमित र प्रभावकारी अनुगमन गर्नु पर्ने,
- (ग) स्वास्थ्य संस्थाले विभिन्न ईकाइबाट प्रदान गर्ने स्वास्थ्य सेवाहरु स्तरीय रुपमा सञ्चालन गर्न कार्यसञ्चालन निर्देशिका तयार गरी लागू गर्नु पर्ने,
- (घ) स्वास्थ्य संस्थाले बहिरङ्ग सेवा प्रदान गर्ने चिकित्सकहरु उपलब्ध हुने समय तालिका

(दिन र बार खुल्ने गरी)
सबैले देखे ठाउँमा राखिएको
हुनुपर्ने,

(ङ) स्वास्थ्य संस्थाले उपलब्ध
गराउने भनिएको विशेषज्ञ
सेवा सम्बन्धित विशेषज्ञ
चिकित्सकबाट प्रदान गर्ने
व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ,

(च) बिरामीले आफूले सेवा लिन
चाहेको चिकित्सकबाट सेवा
लिन पाउने व्यवस्था सुनिश्चित
गर्नु पर्ने,

(छ) बिरामी वा बिरामीको
रेखदेख गर्ने व्यक्तिलाई
रोग र उपचार पद्धतिबारे
स्पष्ट जानकारी दिने व्यवस्था
हुनु पर्ने,

(ज) अस्पताल परिसर तथा सेवा
दिने कक्षहरू नियमित रूपमा
सफा सुगधर राखिएको हुनु
पर्ने,

- (झ) सबैले देखे स्थानमा उजुरी पेटिका राखिएको हुनु पर्ने,
- (ञ) गुनासो व्यवस्थापनका लागि गुनासो सुन्ने अधिकारी तोकिएको गुनासो तथा पर्न आएका उजुरी समाधान गर्ने तथा समाधान हुन नसक्ने भएमा सोको कारण सम्बन्धित व्यक्तिलाई जानकारी गराउनु पर्ने,
- (ट) बिरामीले संस्थाबाट सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने शुल्क, प्रकृया तथा अवधि समेत खुलाएको अनुसूची-७ ढाँचामा तयार गरिएको नागरिक वडापत्र (Citizen charter) अस्पतालमा गरी सबैले देखिने गरी राख्ने र सोही अनुरूप सेवाको सुनिश्चितता गर्नु पर्ने,
- (ठ) अस्पतालमा आउने बिरामीलाई आवश्यक पर्ने जानकारी गराउन सोधपुछ वा सहायता

- कक्षको व्यवस्था गरी
सेवाग्राहीलाई आवश्यक
जानकारी दिने व्यवस्था गरेको
हुनु पर्ने,
- (ड) सेवा प्रदायक चिकित्सक तथा
स्वास्थ्यकर्मीहरूको सुरक्षाका
लागि विभिन्न सरुवा रोग
विरुद्धको खोप तथा व्यक्तिगत
सुरक्षा व्यवस्था गरेको हुनु
पर्ने,
- (ढ) हरेक स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत
कर्मचारीहरूको सेवा शर्त
सम्बन्धी विनियम बनाएको
हुनु पर्ने,
- (ण) स्वास्थ्य संस्थाले नेपाल
सरकारबाट सञ्चालित सेवा वा
कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा नेपाल
सरकारले तोकेको
प्रोटोकल/मापदण्ड/निर्देशिका
अनिवार्य रूपमा पालना गरेको
हुनु पर्ने,

- (त) अस्पतालले चौबीसै घण्टा चिकित्सक तथा दक्ष स्वास्थ्यकर्मीबाट आकस्मिक सेवा दिएको हुनु पर्ने,
- (थ) अस्पतालमा रहेको आकस्मिक कक्षमा शैया क्षमताको आधारमा चिकित्सक तथा अन्य स्वास्थ्यकर्मीको व्यवस्था गरेको हुनु पर्ने र आकस्मिक कक्षमा खटाईएका स्वास्थ्यकर्मीको विवरण अनुसूची-८ बमोजिमको ढाँचामा सबैले देख्ने ठाँउमा राख्नु पर्ने,
- (द) आकस्मिक विभागबाट बिरामी भर्ना गर्ने, रिफर गर्ने, बिरामीको रिफरल प्रकृया र बिरामी सार्ने पद्धति स्पष्ट परिभाषित भएको हुनु पर्ने र सोको व्यहोरा बमोजिमको ढाँचामा सबैले देख्ने ठाँउमा राख्नु पर्ने,

- (ध) अस्पतालमा उपचारका लागि आउने विपन्न, असहाय, बेवारिसे बिरामीका लागि कुल शैयाको दश प्रतिशत शैया छुट्याई निःशुल्क उपचार अनिवार्य रूपमा उपलब्ध गराउनु पर्ने,
- (न) खण्ड (ध) बमोजिम उपलब्ध गराएका उपचार सेवाको अभिलेख राखी सो को प्रतिवेदन सम्बन्धित नगरपालिकाको कार्यालयमा नियमित रूपमा पठाउनु पर्ने,
- (प) अस्पतालमा जेष्ठ नागरिकलाई विशेष किसिमको सुविधाको व्यवस्था हुनु पर्ने र आवश्यक मात्रामा शैया छुट्याइएको हुनु पर्ने,
- (फ) स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन गरिने भवन र अन्य पूर्वाधार भवन संहिता र सम्बन्धित क्षेत्र भवन निर्माण सम्बन्धी मापदण्ड अनुरूप हुनु पर्ने,

(ब) अस्पतालले विपद व्यवस्थापनको कार्ययोजना बनाएको हुनु पर्ने र सो कार्यका लागि सम्पर्क व्यक्ति तोकिएको जानकारी सम्बन्धित नगरपालिकाको कार्यालय र जिल्ला समन्वय समितिमा दिनु पर्ने,

(भ) सूचना अधिकारी तोकनु पर्ने।

(२) अस्पताल सम्बन्धी अन्य मापदण्ड स्वास्थ्य संस्था स्थापना, सञ्चालन तथा स्तरउन्नति मापदण्ड सम्बन्धी निर्देशिका, २०७० बमोजिम हुनेछ।

(३) स्वास्थ्य संस्थामा हुनुपर्ने औजार तथा उपकरण सम्बन्धी व्यवस्था स्वास्थ्य संस्था स्थापना, सञ्चालन तथा स्तरोन्नती मापदण्ड सम्बन्धि निर्देशिका, २०७० बमोजिम हुनेछ।

परिच्छेद ४

अस्पताल सम्बन्धी मापदण्डहरू

१६. अस्पताल सम्बन्धी मापदण्डहरूको विस्तृत जानकारीका लागि स्वास्थ्य संस्था स्थापना, सञ्चालन तथा स्तरउन्नति मापदण्ड सम्बन्धी निर्देशिका, २०७० हेर्नुपर्नेछ ।

परिच्छेद-५

मानव संशाधन व्यवस्थापन

१७. जनशक्ति विकास योजना: (१) अस्पतालको शैया क्षमताका आधारमा देहाय बमोजिमको न्यूनतम जनशक्तिको व्यवस्था भएको हुनु पर्नेछ:-

(क) प्रति पच्चीस शैयाका लागि
एक जना एम.डी.जी.पी.
चिकित्सक हुनु पर्ने
एम.डी.जी.पी. चिकित्सक
नपाईने अवस्थामा पच्चीस
शैयाका अस्पतालमा प्रसुती

- तथा स्त्री रोग विशेषज्ञ र बाल रोग विशेषज्ञ हुनु पर्ने,
- (ख) शल्यक्रिया प्रदान गर्ने कक्षमा प्रति शैया कम्तीमा एक जना शल्यचिकित्सक, एक जना एनेस्थेटिक्स, एक जना इन्चार्ज, एक जना शल्यक्रिया सहायक र एक जना नर्स हुनु पर्ने,
- (ग) जनरल कक्ष (General Ward) मा प्रति चार देखि छ शैयामा एक जना स्टाफ नर्सको व्यवस्था भएको हुनु पर्ने,
- (घ) ईमर्जेन्सी तथा पोष्ट अपरेटिभ कक्षमा प्रति दुइ शैयामा एक जना नर्स हुनु पर्ने,
- (ङ) सघन उपचार कक्ष (आइ.सी.यू., एन.आइ.सी.यू, सी.सी.यू. आदि) मा प्रति शैयामा एक जना स्टाफ नर्सको व्यवस्था हुनु पर्ने,
- (च) प्रसुती कक्षका लेवर वेडमा प्रति वेड दुई एस.वी.ए. (skill

- Birth Attendants) तालिम प्राप्त नर्स वा मीडवाईफ्रीको व्यवस्था हुनु पर्ने,
- (छ) अस्पतालमा कम्तीमा एक जना मेडिकल रेकर्डर हुनु पर्ने,
- (ज) अस्पतालमा चौबीसै घण्टा सेवा उपलब्ध गराउने गरी फर्मासिष्ट लगायत आवश्यक संख्यामा जनशक्तिको व्यवस्था हुनु पर्ने,
- (झ) अस्पतालमा कम्तीमा दुई तिहाई पूर्णकालीन स्वास्थ्यकर्मी हुनु पर्ने,
- (ञ) सरकारी स्वास्थ्यकर्मीबाट सेवा लिनुपर्ने अवस्थामा सम्बन्धित निकायको स्वीकृति पत्र लिएको हुनु पर्ने,
- (ट) हरेक स्वास्थ्यकर्मीले सम्बन्धित व्यावसायिक काउन्सिलबाट दर्ता नम्बर लिएको हुनु पर्ने,
- (ठ) विदेशी स्वास्थ्यकर्मी वा स्वयम् सेवकले मन्त्रालयको

सिफारिसमा सम्बन्धित
काउन्सिलबाट स्वीकृति
लिएको हुनु पर्ने।

(२) जनशक्ति सम्बन्धी विस्तृत विवरण सम्बन्धी विस्तृत जानकारीका लागि स्वास्थ्य संस्था स्थापना, सञ्चालन तथा स्तरोन्नति मापदण्ड सम्बन्धी निर्देशिका, २०७० बमोजिम हुनेछ।

परिच्छेद ६

औजार तथा उपकरणहरु

१८. औजार तथा उपकरण सम्बन्धी विस्तृत जानकारीको लागि स्वास्थ्य संस्था स्थापना, सञ्चालन तथा स्तरोन्नति मापदण्ड सम्बन्धि निर्देशिका, २०७० हेर्नुहोस।

परिच्छेद-७

सेवा सम्बन्धी व्यवस्था

१९. विशेषज्ञ सेवा प्रदान गर्ने अस्पतालका पूर्वाधार तथा मापदण्ड: विशेषज्ञ सेवा प्रदान गर्ने अस्पतालको पूर्वाधार तथा मापदण्ड स्वास्थ्य संस्था स्थापना, सञ्चालन तथा स्तरोन्नति मापदण्ड सम्बन्धि निर्देशिका, २०७० बमोजिम हुनेछ।

२०. स्वास्थ्य क्लिनिक /पोली क्लिनिक सम्बन्धी मापदण्ड तथा पूर्वाधार: (१) स्वास्थ्य क्लिनिक/पोली क्लिनिकमा स्वास्थ्य जाँच गर्न चिकित्सक कुनै पनि मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट कम्तीमा पनि MBBS वा सो सरहको चिकित्सा सम्बन्धी उपाधि प्राप्त गरी सम्बन्धित काउन्सिलमा दर्ता भएको हुनुपर्नेछ।

(२) परामर्श सेवा दिने व्यक्ति स्वास्थ्य विज्ञानमा प्रमाणपत्र तह वा सो सरह उत्तीर्ण गरी परामर्श सेवा तालीम प्राप्त हुनुपर्नेछ।

(३) पोली क्लिनिकमा रेडियोलोजी इमेजिङ सेवा, प्रयोगशाला तथा औषधी उपचार

सेवा सञ्चालन गर्नु परेमा छुट्टाछुट्टै सेवा सम्बन्धी निर्धारित पूर्वाधार पूरा गर्नु पर्नेछ।

(४) स्वास्थ्य क्लिनिक/पोली क्लिनिकमा स्वास्थ्य सेवा सञ्चालनका लागि देहाय बमोजिमका आवश्यक न्यूनतम भौतिक सुविधा हुनुपर्नेछ:-

- (क) बिरामीको जाँच गर्न Ventilated वा AC कोठा सेवा अनुसारको छुट्टाछुट्टै (कम्तीमा १४ वर्ग मिटरका) १
- (ख) बिरामी बस्ने ठाउँ (कुर्ने ठाउँ) १
- (ग) बिरामी जाँच्ने टेबुल १
- (घ) चिकित्सकको लागि टेबुल १
- (ङ) चिकित्सकको लागि कुर्सी १
- (च) बिरामी बस्ने टुल १
- (छ) शौचालयको व्यवस्था (अपाङ्ग मैत्री सहित) २

(ज) टेलिफोन, इन्टरनेट र Web page

(झ) स्वास्थ्य शिक्षा सम्बन्धी सूचनामुलक पोष्टर तथा अन्य सामग्री

(ञ) स्वच्छ पानीको आपूर्ति

(ट) निरन्तर विद्युत आपूर्ति ।

(५) सेवा र विषय अनुसारको आवश्यक औजार तथा उपकरणको व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।

(६) बिरामीको सम्पूर्ण विवरण राख्नको लागि कम्प्युटर वा रजिष्टर हुनु पर्नेछ ।

(७) क्लिनिकमा प्रयोग हुन सम्पूर्ण औजारको अनिवार्य निर्मलीकरणको व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।

(८) क्लिनिकमा काम गर्ने सम्पूर्ण कर्मचारीको योग्यताको प्रमाणपत्रको प्रमाणित प्रतिलिपि साथै प्राविधिक कर्मचारीको सम्बन्धित परिषदमा दर्ता भएको प्रमाणपत्रको प्रमाणित प्रतिलिपि राख्नु पर्नेछ ।

(९) सेवा शुल्क र आयकर प्रमाणपत्र सबैले देखे ठाउँ राख्नु पर्नेछ ।

(१०) नगरपालिकाबाट तोकिएका एकीकृत स्वास्थ्य सूचना व्यवस्थापन प्रणालीको ढाँचा अनुसार नियमित रूपमा मासिक प्रतिवेदन नगर पालिकाको कार्यालयमा पठाउनु पर्नेछ।

२१. रेडियोलोजी वा डाइग्नोष्टिक एण्ड इमेजिङ सेवा सञ्चालनका लागि आवश्यक पूर्वाधार तथा शर्त : (१) यस निर्देशिकाको प्रयोजनको लागि रेडियोलोजी वा डाइग्नोष्टिक सेवा अन्तरगत देहायका प्रविधि समावेश गरिएको छ:-

- X-ray (३०० MA सम्म)

- Ultrasonogram (USG)

(२) उपदफा (१) मा उल्लेख गरिएको बाहेका थप प्रविधिको लागि माग भएमा नगरपालिकाको सिफारिसमा प्रादेशिक स्वास्थ्य संरचनाले स्वीकृती दिनेछ।

(३) रेडियोलोजी डायग्नोष्टिक तथा इमेजिङ सेवाबाट पर्ने विकिरणको दुष्प्रभावलाई कम गर्नको लागि उक्त सेवा सञ्चालन गर्न

अनुमति दिँदा वा सिफारिस गर्दा निम्न
मापदण्डलाई आधार मानिनेछः-

(क) एक्सरेका लागि:

(१) एउटा एक्सरे मेसिनका
लागि कम्तीमा २२५
स्क्वायर फिटका कोठा हुनु
पर्नेछ।

(२) एक्सरे गर्ने कोठाका Wall
Thickness:

(अ) ९ ईन्च With plaster of
Paris,

(आ) ६ ईन्च With 20 mm
Lead Barrier,

(इ) २.० एम एम Lead
Thickness हुनु पर्ने र
साथ झ्याल, ढोका तथा
भित्ताबाट हुने
विकीरणको चुहावट हुन
नसक्ने गरी आवश्यक
व्यवस्था भएको हुनु
पर्नेछ।

(३) X-ray सेवा प्रदान गर्ने
व्यक्तिका लागि एक्सरे

कोठाभिन्न ०.५ mm को एप्रोन तथा radiation protective measures को व्यवस्था हुनु पर्नेछ।

(४) Radiology मा कायरत कर्मचारीको लागि radiation dose monitor उपलब्ध हुनु पर्दछ र समय समयमा Radiation survey monitoring गर्नु पर्नेछ।

(५) Eye, Gonadal, Thyroid Gland आदिका protection को लागि lead glass/gloves/lead apron को व्यवस्था हुनुपर्नेछ।

(६) X-ray एक्सपोज गर्ने कोठा डार्करुम र प्रतिकक्षा गर्ने कक्ष छुट्टाछुट्टै हुनु पर्नेछ।

(७) Radiology विभागमा जनसाधारणले देखे ठाउमा x-ray विकिरणले

स्वास्थ्यमा खराब असर पर्न
सकछ भन्नेबारे सूचना गर्ने
र सो सूचनामा गर्भवती
महिला तथा बालबालिलाई
अनावश्यक विकीरणबाट
बच्न अनुरोध गरेको हुनु
पर्नेछ।

(ख) रेडियोलोजी सेवाका लागि
आवश्यक जनशक्ति तथा
योग्यता:- रेडियोलोजी सेवाका
लागि आवश्यक जनशक्ति
तथा योग्यता देहाय बमोजिम
हुनु पर्नेछ:-

(१) रेडियोलोजिष्ट: मान्यता
प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट
चिकित्सा शास्त्रमा
स्नातक तह उत्तीर्ण गरी
रेडियोलोजी विषयमा
एम. डी., डी. एम. आर.
डी. , एफ. आर. सी.
आर. वा सो सरह कोर्ष

उत्तीर्ण गरेको हुनु
पर्नेछ।

- (२) रेडियोलोजी एण्ड
इमेजिङ्गका रिपार्टिङ्ग
रेडियोलोजिष्टहरुले मात्र
गर्न पाउनुको साथै
Radiological
Intervention
Procedure हरू
यथासम्भव
रेडियोलोजिष्टले गर्ने
व्यवस्था मिलाउनु
पर्नेछ।

- (३) रेडियोलोजी सेवाका लागि
आवश्यक जनशक्ति वा
योग्यता निम्न बमोजिम
हुनु पर्नेछ:-

(अ) Medical Physicist:
Medical Physicist
विषयमा Bsc वा
Msc उत्तीर्ण
गरको।

(आ) बायोमेडिकल
ईन्जिनियर:बायोमे
डिकल
ईन्जिनियरिङ्ग
विषयामा मान्यता
प्राप्त शिक्षण
संस्थाबाट स्नातक
तह उत्तीर्ण गरेको
हुनु पर्नेछ ।

(इ) सिनियर
रेडियोग्राफिक
टेक्नोलोजिष्ट:सम्ब
न्धित विषयमा
Msc Radiography
गरी कम्तीमा
स्नातक तहमा ३
वर्ष काम गरेको
हुनुपर्नेछ ।

(ई) रेडियोग्राफीक
अधिकृत
(रेडियाग्राफिक
टेक्नोलोजिष्ट):

चिकित्सा शास्त्र
अध्ययन संस्थान
वा नेपाल
सरकारबाट

मान्यता प्राप्त
अन्य संस्थान बाट
रेडियोग्राफीक
विषयमा

(Bsc,Mit,Bsc. RT
) स्नातक तह
उत्तीर्ण गरेको
हुनुपर्ने । साथै
NHPC (nepal
health
professional
council) मा दर्ता
भएको हुनु पर्नेछ
।

(उ) रेडियोग्राफर:
चिकित्सा शास्त्र
अध्ययन
संस्थानबाट वा
नेपाल सरकारबाट

मान्यता प्राप्त अन्य
संस्थाबाट
रेडियोग्राफी
बिषयमा प्रमाण
पत्र तह उत्तीर्ण
गरेको हुनु पर्नेछ
।

- (ग) Radiation Measurement and Protection सम्बन्धी व्यवस्था: Radiation Protection व्यवस्थित गर्न र x-ray unit हरूको गुणस्तर नाप गर्नलाई चाहिने आवश्यक उपकरण खरिद गरी स्वास्थ्य मन्त्रालयले तोकेको निकायमा राख्ने र अनुगमन तथा निरीक्षणमा प्रयोग गर्ने र गुणस्तर, Dose Monior गर्ने र विश्व स्वास्थ्य संगठनका मापदण्ड अनुसार कुन काम गर्ने व्यक्तिमा radiation का dose २० Milisievert per year

(WHO) को सन् २००२ को मापदण्ड अनुसार देखिएमा उपयुक्त क्षतिपूर्तिको व्यवस्था सम्बन्धित संस्थाले मिलाउनु पर्नेछ ।

(घ) Ultrasonogram (USG):
Ultrasonogram (USG) को प्रयोग सम्बन्धमा रेडियोलोजिष्ट बाहेक आफ्नो क्षेत्रमा मात्र प्रयोगमा ल्याउने गरी मान्यता प्राप्त संस्थाबाट कम्तीमा तीन महिनाको USG तालिम प्राप्त गरेको स्त्री तथा प्रसूति रोग सम्बन्धी विशेषज्ञले गर्न पाउनेछ। सेवा सञ्चालन गर्न आवश्यक पर्ने निम्न बमोजिमका उपकरणको व्यवस्था हुनु पर्नेछ:-

(१) इमर्जेन्सी सेवामा चाहिने औषधि लगायत औजार उपकरणको व्यवस्था हुनु पर्नेछ।

- (२) स्टेचर, हील चियरको व्यवस्था हुनु पर्नेछ।
- (३) शौचालयको राम्रो व्यवस्था हुनु पर्नेछ।
- (४) रेकर्डिङ तथा रिपार्टिङका लागि छुट्टै कोठाको व्यवस्था हुनु पर्नेछ।
- (५) वैकल्पिक विद्युतका लागि जेनरेटरका व्यवस्था हुनु पर्नेछ।
- (६) बिरामीका लागि र बिरामी कुरुवा बस्नको लागि कोठा लगायत बेञ्चको व्यवस्था हुनु पर्नेछ।
- (७) स्टोर, रिपोर्ट डिस्टीव्यूसनका लागि छुट्टै कोठाको व्यवस्था हुनु पर्नेछ।
- (८) Medical Equipment repair and

maintenance गर्दा
वायोमेडिकल
ईन्जिनियर वा
रेडियोलोजिकल
उपकरण सम्बन्धी
विशेष तालिम प्राप्त
व्यक्ति हुनु पर्नेछ।

(९) विकीरण क्षेत्रमा काम
गर्नेलाइ अनिवार्य
रूपमा रेडिएसन
भत्ताको व्यवस्था
हुनुपर्नेछ।

(ड) रेडियोलोजी सेवाका लागि
न्यूनतम पूर्वाधार, उपकरण
तथा जनशक्ति हुनु पर्नेछ।

२२. प्रयोगशाला सेवा:(१) प्रयोगशाला सेवा
सञ्चालनका लागि प्रयोगशालाको स्तर, विभाजन
र जनशक्ति देहाय बमोजिम हुनु पर्नेछ:-

(क) जनरल प्याथोलोजी: मान्यता प्राप्त
शिक्षण संस्थाबाट एम. वि. वि. एस.

- वा सो सरह उत्तीर्ण गरी MD path.
MRC path, DCP वा सो सरह उत्तीर्ण,
- (ख) माईक्रोबायोलोजी: मान्यता प्राप्त
शिक्षण संस्थाबाट MD Microbiology
उपाधि प्राप्त गरेको,
- (ग) हेमाटोलोजी: मान्यता प्राप्त शिक्षण
संस्थाबाट MD Hematology उपाधि
प्राप्त,
- (घ) MD Biochemistry: मान्यता प्राप्त
शिक्षण संस्थाबाट MD Biochemistry
उपाधि प्राप्त,
- (ङ) मेडिकल टेक्नोलोजिष्ट: मान्यता प्राप्त
शिक्षण संस्थाबाट मेडिकल ल्याव
टेक्नोलोजी विषयमा स्नातक BMLT
उपाधि प्राप्त,(मेडिकल टेक्नोलोजिष्टले
Histopathology, Cytopathology
and Bone Marrow Study बाहेकका
सबै परीक्षण गर्न पाउने)
- (च) विशेषज्ञ मेडिकल टेक्नोलोजिष्ट:-
मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट
मेडिकल ल्याव टेक्नोलोजी विषयमा
स्नातकोत्तर उपाधि MMLT प्राप्त, जुन

विषयमा आफूले उपाधि प्राप्त गरेको छु सोहि विषयमा मात्र प्रयोगशाला सञ्चालन गरी विशेषज्ञ सेवा प्रदान गर्न पाउने छन्।

(छ) ल्याब टेक्निशियन: मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट सम्बन्धित विषयमा प्रमाण पत्र तह वा सो सरह उत्तीर्ण (ल्याब टेक्निशियनल २५ शैया सम्मका सरकारी अस्पताल स्तरमा प्रदान गरिने प्रयोगशाला सम्बन्धी परीक्षण गर्न पाउने छ।)

(ज) ल्याब असिष्टेण्ट: मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट कम्तीमा एक वर्ष वा १५ महिनाको ल्याब असिष्टेण्टको तालिम पूरा गरी प्रमाण पत्र प्राप्त गरेको (ल्याब असिष्टेण्टले २५ शैया सम्मका सरकारी अस्पतालमा प्रदान गरिने प्रयोगशाला सम्बन्धी आधारभूत परीक्षण गर्न पाउनेछ।)

नोट: यस उपदफामा उल्लिखित जनशक्तिले आफूले हासिल गरेको योग्यताको विषयको पाठ्यक्रममा

उल्लेखित सम्बन्धित परीक्षण गर्न पाउनेछन्।

(२) उपदफा (१) मा उल्लेखित जनशक्तिले आफूले प्राप्त गरेका प्रमाणपत्रका आधारमा व्यवसाय शुरू गर्नु अघि नेपाल सरकारले तोकेको परिषदमा दर्ता हुनु पर्नेछ।

२३. प्रयोगशाला सञ्चालन सम्बन्धी न्यूनतम मापदण्ड: निजी क्षेत्रमा सञ्चालित प्रयोगशालाको न्यूनतम मापदण्ड देहायबमोजिम हुनेछ:-

(क) प्रयोगशालामा कार्यरत जनशक्तिबाट दफा २१ मा लेखिए बमोजिमका परीक्षण मात्र गर्न पाइनेछ।

(ख) आकस्मिक सेवा प्रदान गर्ने हरेक अस्पतालमा शैया अनुसारको आवश्यक पर्ने आकस्मिक परीक्षण गर्नुपर्नेछ। आइ सी यू. सेवा प्रदान गर्ने अस्पतालहरूमा Blood gas Analyzer हुनुपर्नेछ।

- (ग) राष्ट्रिय जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला वा अन्य सम्बद्ध निकायबाट सञ्चालन हुने गुणस्तर नियन्त्रण सम्बन्धी कार्यक्रममा अनिवार्य रूपमा भाग लिनुपर्नेछ।
- (घ) राष्ट्रिय जन स्वास्थ्य प्रयोगशालाबाट पठाईने गुणस्तर सम्बन्धी परीक्षण निर्देशन बमोजिम अनिवार्य रूपमा पालना गर्नु पर्नेछ।
- (ङ) प्रत्येक कोठामा पर्याप्त प्रकाश र Ventilation(भेन्टीलेशन) को व्यवस्था हुनु पर्नेछ।
- (च) बिजुली र पानीको राम्रो व्यवस्था हुनु पर्नेछ।
- (छ) प्रयोगशालाले फोहोर व्यवस्थापन नेपाल सरकारले तोकेको मापदण्ड अनुसार गरेको हुनु पर्नेछ ।
- (ज) प्रयोगशालामा रगत तान्ने कोठा, सफा गर्ने कोठा, आकस्मिक

कोठा, नमुना परीक्षण गर्ने कोठा र शौचालयको अनिवार्य व्यवस्था हुनु पर्नेछ।

(झ) प्रयोगशालामा आवश्यक पर्ने टेबल, कुर्सी लगायतका आवश्यक फर्निचरहरू पर्याप्त मात्रामा हुनुपर्नेछ।

(ञ) प्रयोगशालामा विशेषज्ञ सेवा प्रदान गर्दा आफुले जुन उपाधि प्राप्त गरेको छ सोही अनुसारमात्र सेवा सञ्चालन गर्न पाउनेछ।

(ट) प्रयोगशालाको रिपोर्ट प्रमाणित गर्नेको नाम, शैक्षिक योग्यता एवं परिषदको दर्ता नम्बर उल्लेखित स्ट्याम्प वा प्रिन्टको प्रयोग गरेको हुनुपर्नेछ।

परिच्छेद-८

आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सा सम्बन्धी
स्वास्थ्य संस्थाको मापदण्ड

२४. आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सा सम्बन्धी
स्वास्थ्य संस्थाहरूका मापदण्ड: (१) आयुर्वेद तथा
वैकल्पिक चिकित्सा प्रणाली अन्तर्गत निजी स्तरमा
स्वास्थ्य संस्थाको स्थापना, सञ्चालन तथा स्तरोन्नति गर्दा
देहायका मापदण्ड पालना गर्नुपर्नेछः-

(क) आयुर्वेद स्वास्थ्य सेवा:

(१) आयुर्वेद चिकित्सा प्रणाली अन्तरगत स्वास्थ्य सेवा
प्रदान गर्दा वा चिकित्सा व्यवसाय गर्दा सम्बन्धित
विषयमा मान्यता प्राप्त शिक्षण सस्थाबाट स्नातक
वा स्नातकोत्तर उपाधि हासिल गरी नेपाल आयुर्वेद
चिकित्सा परिषदमा दर्ता भएको हुनु पर्नेछ। नेपाल
सरकारका बहालवाला कर्मचारी भएमा नेपाल
सरकारको पूर्व स्वीकृति लिनुपर्नेछ।

(२) पञ्चकर्म सेवा केन्द्रमा सम्बन्धित विषयमा
कम्तीमा बि.ए.एम.एस वा सो सरह उपाधि प्राप्त
व्यक्तिबाट वमन, विरेचन, शिरोविरेचन, आस्थापन,

अनवासन वस्ति र रक्तमोक्षण प्रयोग गर्नुपर्ने र उत्तरवस्तिका लागि सम्बन्धित विशेषज्ञबाट गर्नुपर्नेछ ।

(३) आयूर्वेद अस्पतालमा काम गर्ने कर्मचारीलाई संक्रमण सुरक्षा सम्बन्धी आवश्यक तालिम दिनुपर्नेछ ।

(४) आयूर्वेद अस्पतालले जनशक्ति, भौतिक पूर्वाधार, औजार-उपकरण र सेवाका गुणस्तरीयतामा मात्र संस्था विस्तार गर्न स्वीकृतिका लागि माग गर्न र उपयुक्त ठहर भएमा शाखा विस्तारको स्वीकृति दिन सकिनेछ ।

(५) बिरामीको उपचारको सिलसिलामा आवश्यकता अनुसार विशेषज्ञ चिकित्सक समक्ष वा उपयुक्त स्थानमा प्रेषण (रिफर) गर्नुपर्नेछ ।

(६) रोग निदानार्थ आवश्यक पर्ने इ.सि.जी., इ.इ.जी, प्याथोलोजी, रडियोलोजी तथा अन्य आवश्यक सेवा सञ्चालन गर्नुपरेमा सम्बन्धित विषयका जनशक्ति र सो सम्बन्धी भौतिक पूर्वाधार, औजार उपकरण नीति नियमको पालना गर्नुपर्नेछ ।

(७) इन्ट्रिप्रेटेड क्लिनिक, नर्सिङ होम वा अस्पताल भनी स्वीकृतिका लागि माग भएमा कुन कुन विषय र सेवा दिने उद्देश्य राखिएको हो ? सो प्रष्ट उल्लेख गरि

सोही बमोजिमका जनशक्ति, औजार उपकरण र भौतिक पूर्वाधार व्यवस्था गर्नुपर्नेछ।

(८) आयुर्वेद चिकित्सा विधामा स्वास्थ्य रक्षा, रोग निवारण, औषधि द्रव्य काष्ठषधि, रसौषधिका प्रयोग गरिने चिकित्सा सेवा, बिना औषधि दिइने सेवा र आयुर्वेद स्वास्थ्य सेवामा उल्लेखित पूर्वकर्म अन्तर्गतका निराग्नी स्वेद (जल, वायु, सूर्यकिरण, पार्थिव तत्वको प्रयोग), अग्नि स्वेदन, अभ्यङ्ग (Massage), सत्वावजय चिकित्सा (योगाभ्यास, ध्यान आदि) को माध्यमबाट रोगको रोकथाम वा दीर्घजीवनका लागि सञ्चालन गरिने संस्थाले आयुर्वेद स्वास्थ्यकर्मीहरू, भौतिक पूर्वाधार, आवश्यक औजार उपकरण र तोकिएका मापदण्ड पूरा गरी जुनसुकै नाममा सञ्चालन भए तापनि आधार ग्रन्थ सहित अनुमति प्रदान गर्ने निकायबाट अनुमति लिएर मात्र सञ्चालन गर्न पाइनेछ।

(ख) आयुर्वेद चिकित्सा अन्तरगत रहने सेवाहरू:

१. रोग उपचार (आतुर विकार पशमन):

- (क) युक्ति व्यापाश्रय चिकित्सा,
- (ख) संशमन (औषधि चिकित्सा),

- (ग) संशोधन (वमनादि पञ्चकर्म शोधन चिकित्सा),
(घ) दैव व्यापाश्रय,
(ङ) सत्वावजय,
(च) शस्त्र-प्रणिधान,
(छ) योगाभ्यास ।

२. स्वास्थ्य प्रवृद्धनात्मक, स्वास्थ्य रक्षा तथा प्रतिरोधात्मक स्वास्थ्य सेवा

- (क) प्रकृति विनिश्चय र परामर्श,
(ख) स्वस्थवृत्त पालन - ऋतुचर्या, दिनचर्या, रात्रिचर्या, पथ्यापथ्य, आहार विहार,
(ग) रसायन,
(घ) वाजीकरण,
(ङ) पञ्चकर्म,
(च) योगाभ्यास ।

(ग) आयुर्वेद अस्पताल तथा नर्सिङ्ग होम सम्बन्धी मापदण्ड तथा पूर्वाधार: आयुर्वेद अस्पताल तथा नर्सिङ्ग

होम सम्बन्धी मापदण्ड तथा पूर्वाधार सम्बन्धी व्यवस्था स्वास्थ्य संस्था स्थापना, सञ्चालन तथा स्तरोन्नति मापदण्ड सम्बन्धी निर्देशिका, २०७० बमोजिम हुनेछ ।

(घ) आयुर्वेद पूर्वकर्म पञ्चकर्म सेवा केन्द्र सम्बन्धी मापदण्ड तथा पूर्वाधार: आयुर्वेद पूर्वकर्म पञ्चकर्म सेवा केन्द्र सम्बन्धी मापदण्ड तथा पूर्वाधार सम्बन्धी व्यवस्था स्वास्थ्य संस्था स्थापना, सञ्चालन तथा स्तरोन्नति मापदण्ड सम्बन्धी निर्देशिका, २०७० बमोजिम हुनेछ ।

(ङ) होमियोप्याथिक चिकित्सा सेवा स्थापना तथा सञ्चालन मापदण्ड: होमियोप्याथिक चिकित्सा सेवा स्थापना तथा सञ्चालन मापदण्डसम्बन्धी व्यवस्था स्वास्थ्य संस्था स्थापना, सञ्चालन तथा स्तरोन्नति मापदण्ड सम्बन्धी निर्देशिका, २०७० बमोजिम हुनेछ ।

(च) होमियोप्याथिक इमर्जेन्सी सेवा: होमियोप्याथिक इमर्जेन्सी सेवा सम्बन्धी व्यवस्था स्वास्थ्य संस्था स्थापना, सञ्चालन तथा स्तरोन्नति मापदण्ड सम्बन्धी निर्देशिका, २०७० बमोजिम हुनेछ ।

(छ) निजी स्तरका होमियोप्याथिक अस्पतालका पूर्वाधार: निजी स्तरका होमियोप्याथिक अस्पतालका पूर्वाधार सम्बन्धी व्यवस्था स्वास्थ्य संस्था स्थापना,

सञ्चालन तथा स्तरोन्नति मापदण्ड सम्बन्धि निर्देशिका, २०७० बमोजिम हुनेछ।

(ज) एक्यूप्रेसर तथा एक्यूपञ्चर सेवा अस्पतालका पूर्वाधार र मापदण्ड: एक्यूप्रेसर तथा एक्यूपञ्चर सेवा अस्पतालका पूर्वाधार र मापदण्ड सम्बन्धी व्यवस्था स्वास्थ्य संस्था स्थापना, सञ्चालन तथा स्तरोन्नति मापदण्ड सम्बन्धि निर्देशिका, २०७० बमोजिम हुनेछ।

(ज) प्राकृतिक चिकित्सा अस्पतालका पूर्वाधार: प्राकृतिक चिकित्सा अस्पतालका पूर्वाधार सम्बन्धी व्यवस्था स्वास्थ्य संस्था स्थापना, सञ्चालन तथा स्तरोन्नति मापदण्ड सम्बन्धी निर्देशिका, २०७० बमोजिम हुनेछ।

परिच्छेद-९

अभिलेख तथा प्रतिवेदन सम्बन्धी व्यवस्था

२५. अभिलेख तथा प्रतिवेदन: (१) प्रत्येक स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गरेका सेवाहरू नगरपालिकाको कार्यालयबाट प्राप्त एकिकृत स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली अनुसार अभिलेख राख्नु पर्नेछ। तोकिएको समयमा आफुले प्रदान गरेको सेवाको प्रतिवेदन

नगरपालिकाको कार्यालयबाट प्राप्त एकिकृत स्वास्थ्य सूचना व्यवस्थापन प्रणालीको ढाँचामा सम्बन्धित नगरपालिकाको कार्यालयमा अनिवार्य रूपमा पेश गर्नु पर्नेछ। यसरी तोकिए बमोजिमको अभिलेख नराखे र प्रतिवेदन पेश नगर्ने स्वास्थ्य संस्थालाई सम्बन्धित नगरपालिकाले सचेत गराउनुका साथै अनुमति खारेज गर्न समेत सक्नेछ।

(२) सूचना व्यवस्थापन गर्ने कर्मचारीलाई सम्बन्धित नगरपालिकाको कार्यालयबाट एकीकृत स्वास्थ्य सूचना व्यवस्थापन प्रणाली सम्बन्धी तालिम लिने व्यवस्था गराउनु पर्नेछ।

(३) स्वास्थ्य संस्थाले सेवा प्रदान गरेका बिरामीको रोगको विवरण ICD १० अनुसार Coding गरी प्रतिवेदन गर्नु पर्नेछ।

(४) स्वास्थ्य संस्थाले आफ्नो संस्थामा भएको जन्म तथा मृत्युको घटना विवरण प्रचलित कानून बमोजिम तोकिएको ढाँचामा स्थानीय पञ्जिकाधिकारीलाई मासिक रूपमा दिनु पर्नेछ।

(५) स्वास्थ्य संस्थाले आफ्नो संस्थामा नेपाल सरकारले तोकेको Notifiable diseases का बिरामी

पत्ता लागेको वा शंका लागेको खण्डमा वा कुनै रोगको महामारीको शंका लागेमा तुरुन्तै सम्बन्धित नगरपालिकाको कार्यालयमा सूचना गर्नु पर्नेछ।

परिच्छेद-१०

सञ्चालन अनुमति नवीकरण र खारेजी सम्बन्धी व्यवस्था

२६. सञ्चालन अनुमति नवीकरण नहुने: (१) यस निर्देशिकामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि देहायका अवस्थामा स्वास्थ्य संस्थाका सेवा सञ्चालन अनुमतिको नवीकरण गरिने छैन:-

- (क) नियमित वा आकस्मिक अनुगमन गर्दा तोकिएका गुणस्तर वा पूर्वाधार पूरा नगरी स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन गरेको पाईएमा,
- (ख) प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण मा उल्लिखित शर्त पालना नगरेको पाईएमा,

- (ग) अस्पतालले प्रदान गरेका सेवाको तोकिएको ढाँचामा अभिलेख नराखेमा, तोकिएको ढाँचा र समयमा नियमित प्रतिवेदन नगरेमा र वार्षिक प्रतिवेदन सम्बन्धित नगरपालिकाको कार्यालयमा पेश नगरेमा,
- (घ) स्वास्थ्य सस्थाबाट सिर्जित अस्पतालजन्य फोहरमैलाको उचित व्यवस्थापन नगरेको पाईएमा,
- (ङ) मन्त्रालय वा प्रादेशिक स्वास्थ्य संरचना वा सम्बन्धित निकाय वा नगरपालिकाले दिएको निर्देशनको उल्लंघन गरेमा,
- (च) भवन संहिता अनुरूप भवन निर्माण नभएको वा पुराना भवनको हकमा तोकिएको समयभित्र भुकम्पीय दृष्टिकोणले भवन प्रबलीकरण गरेको नपाईएमा ।

२७. खारेजी गर्न सकिने: (१) यो निर्देशिका प्रारम्भ हुन अघि अनुमति प्राप्त गरी सञ्चालनमा रहेका स्वास्थ्य संस्थाले संस्था सञ्चालन गर्न नसक्ने जनाइ सञ्चालन अनुमति खारेजीका लागि निवेदन दिएमा सम्बन्धित निकायले त्यस्ता संस्थाको सञ्चालन अनुमति खारेजी गर्न सक्नेछ।

(२) दफा २७ र २८ मा तोकिएका कार्य उलङ्घन गगरेमा वा कुनै गैर कानूनी क्रियाकलाप गरेको पाईएमा सम्बन्धित निकायले सम्बन्धित सेवा निलम्बन वा त्यस्ता संस्थाको सञ्चालन अनुमति खारेजी गर्न सक्नेछ।

परिच्छेद-११

विविध

२८. सेवा शुल्क निर्धारण समिति सम्बन्धी व्यवस्था: (१) सर्वसाधारणलाई उचित मुल्यमा गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा पु-याउने प्रयोजनका लागि स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गर्ने स्वास्थ्य सेवाका गुणस्तरका आधारमा त्यस्ता स्वास्थ्य संस्थाले लिन सक्ने सेवा शुल्कसम्बन्धी मापदण्ड निर्धारण गर्नका लागि नगरपालिकाले एउटा सेवा शुल्क निर्धारण समिति गठन गर्नेछ र उक्त

समितिको सिफारिसको आधारमा सेवा शुल्क निर्धारण हुनेछ ।

(२) उपदफा (१) को प्रयोजनका लागि सेवा शुल्क निर्धारण समितिको बैठक आवश्यकता अनुसार बस्नेछ ।

(३) सेवा शुल्क निर्धारण समितिका बैठक सम्बन्धी कायविधि समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

२९. मापदण्ड तथा अनुसूचीमा हेरफेर:
नगरपालिकाले यस निर्देशिकामा उल्लिखित मापदण्ड तथा अनुसूचीमा आवश्यकता अनुसार हेरफेर र थपघट गर्न सक्नेछ ।

३०. व्याख्या गर्ने अधिकार: यस निर्देशिकामा उल्लेखित मापदण्डको प्रावधानको कार्यान्वयनमा कुनै द्विविधा उत्पन्न भइ कार्यान्वयनमा बाधा आई परेमा सम्बन्धित नगरपालिकाले सो मापदण्डको व्याख्या गर्नेछ ।

३१. स्वतः अमान्य हुने: यस निर्देशिकामा लेखिएका कुनै कुराले प्रचलित कानूनको कुनै व्यवस्थासँग बाझिएमा बाझिएको हदसम्म स्वतः अमान्य हुनेछ ।

३२. संशोधन: यस निर्देशिकालाई नगरकार्यपालिकाले आवश्यकता अनुसार र प्रदेश कार्यविधिले तोके वमोजिम परिमार्जन वा संशोधन गर्न सक्ने छ।

अनुसूची १

(दफा २ को खण्ड (क) सँग सम्बन्धित)

पूर्वाधार, स्थायी एव स्तरोन्नती स्वीकृतिको प्रयोजनका लागि अनुगमन समिति सम्बन्धी व्यवस्था
नगरपालिका स्तरीय

१. मे.सु. / मेडिकल अधिकृत
-संयोजक
२. ल्याब टेक्नीशियन/अधिकृत (एक)
-सदस्य
३. रेडियोग्राफर/अधिकृत (एक)
-सदस्य
४. पब्लिक हेल्थ नर्स/अधिकृत (एक)
-सदस्य
५. इन्जिनियर/ सब इन्जिनियर (एक)
-सदस्य
६. नगरपालिकाबाट मनोनित विज्ञ (दुई)
-सदस्य
७. नगरपालिकाको कानुन अधिकृत वा नगरप्रमुखले तोकेको कानुनविद् एकजना
-सदस्य
८. जनस्वास्थ्य अधिकृत
-सदस्य सचिव

खण्ड: ३) स्थानीय राजपत्र माघ २७ गते २०७६ साल, संख्या: ६

पूनुशुचु:नगरपालिकाको कार्यालयमा सबै सदस्य नभएको अवस्थामा जिल्ला स्वास्थ्य/जनस्वास्थ्य कार्यालय तथा जिल्लामा अवस्थित सरकारी अस्पतालका कर्मचारीबाट सदस्य कायम गर्ने ।

नोट: समितिले आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित विषयका विशेषज्ञलाई समितिका सदस्यकारूपमा थप गर्न सक्नेछ ।

अनुसूची-२

(दफा २ को खण्ड (न) सँग सम्बन्धित)

भवन सम्बन्धी मापदण्ड

काठमाडौँ उपत्यकाभित्रको हकमा देहायको मापदण्ड अनुसार कायम गरिनु पर्नेछ ।

अधिकतम ग्राउण्ड कभरेज

-४० प्रतिशत

Floor Area Ratio (FAR)

-२.५

न्यूनतम पार्किङ स्थल

-जम्मा जग्गाका २५ प्रतिशत

भवनको सेट ब्याक (Set Back)

-कम्तीमा ३ मिटर भवनका

चारैतिर

लाईट प्लेन

-६३.५ डिग्री

लाईट प्लेनभवनको उचाइ

-६६.५ मिटर

अनुसूची-३

(दफा ४ का उपदफा (१) सँग सम्बन्धित)

पूर्वाधार स्वीकृतिको मनसायपत्रका लागि निवेदन फाराम

श्री

..... ।

निम्नानुसार प्रस्तावित अस्पतालकोसञ्चालन तथा
पूर्वाधार स्वीकृतिको मनसाय पत्रका लागि देहाय
अनुसारकागजात सहित निवेदन फाराम पेश गरको छु/
छौ ।

निवेदन फाराम:

कार्यकारी अधिकृत/सञ्चालक समितिका तर्फबाट

.....

१. अस्पतालको नाम :—

शैया संख्या :—

२. साधारण सेवा/विशेषज्ञ सेवा वा अस्पताल केहो
उल्लेख गर्ने :—

३. अस्पतालको ठेगाना (पत्राचार गर्ने ठेगाना) :—

नगरपालिका:-

वडा नं.:—

टोल:—

ब्लक नं.:—

टेलिफोन नं:-

:— मोबाइल :—

पो.ब.नं. :—

४. अस्पताल खोल्ने व्यक्तिहरू (५ प्रतिशत भन्दा बढी शेयर धारण गर्नेहरूको मात्र):—

नाम:—

ठेगाना:-

नागरिकतान:—

मोबाइल नं. :— फोन नं. :—

५. अस्पतालको लागि आवश्यक जग्गा र स्वामित्वको :-

(क) जग्गाको कित्ता, क्षेत्रफल र स्वामित्वका प्रकार:-

(ख) लिजमा भए कबुलियतनामा पेश गर्ने:-

६. अस्पतालको वित्तीय स्रोत :—

(क) निजी लगानी (ख) बैंक कर्जा (ग) सरकारी (घ) अनुदान सहयोग

(ङ) गैरसरकारी संस्थाबाट कर्जा लिई सञ्चालन गर्ने भए सोको विवरण

(च) अन्य वित्तीय लगानी :— (स्थिर पूँजी लागत) रु.

(१) भवन तथा जग्गाको लागि :— रु.

.....

(२) औजार उपकरणका लागि :— रु.

.....

वित्तीय लगानी (चालुपूँजी लागत) रु.

.....

रोजगार संख्या :—

अनुमानित आम्दानी :— रु.

.....

अनुमानित मुनाफा :—

..... मासिक :—

रु.

त्रैमासिक :— रु.

.....

वार्षिक :— रु.

७. देहायका विषयहरु समेत समावेश भएको व्यावसायिक कार्ययोजना :-

(क)स्वीकृत संस्थाबाट प्रदान गर्ने सेवाहरुको विवरण :-

निदानात्मक सेवा प्रतिकारात्मक सेवा

उपचारात्मक सेवा

-एक्स—रे -गर्भवती, -

सुत्केरी जाँच प्रसुती तथा स्त्रि रोग

-खोप -जनरल मेडिसिन

-अल्ट्रासाउण्ड-परिवार नियोजन -

जनरल सर्जिकल

-इन्डोस्कोपी-विशेषज्ञ सेवा :जस्तै प्रसूति सेवा
-इसीजी, -ट्रेडमिल
मिर्गौला रोग,स्नायु, आँखा,
-प्रयोगशाला हाडजोर्नी,मानसिक
सेवा

(ख) संस्थामा प्रयोग हुने आवश्यक
उपकरणहरूको विवरण (संलग्न गर्ने):-

(१).....

.....

(२).....

.....

(ग) संस्थामा सेवा पु-याउनका लागि
आवश्यक पर्ने जनशक्तिको विवरण
(संलग्न गर्ने):-

(१) विशिष्ट :-

नाम:-

पद :-

योग्यता :-

पार्टटाइम:-

फुलटाइम :-

(२) प्राविधिक:-

नाम :- पद :-

योग्यता:-

पार्टटाइम:- फुलटाइम:-

(३) प्रशासनिक :-

नाम :- पद :- योग्यता

:- पार्टटाइम:-

फुलटाइम :-

नोट :-

(१) संस्थामा कार्य गर्ने प्राविधिक कर्मचारीहरू सम्बन्धित परिषदमा दर्ता भएको हुनुपर्ने । सम्बन्धित परिषदको प्रमाण पत्र अनिवार्यरूपमा पेश गर्नुपर्नेछ ।

(२) कर्मचारीहरूको योग्यताका प्रमाणित प्रतिलिपिको साथै कार्य गर्ने मन्जुरीनामा समेत संलग्न हुनुपर्ने ।

(३) सरकारी कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारीहरू संलग्न हुने भएमा नेपाल स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०५३ को दफा ५९

अनुसारको स्वीकृति पत्र
अनिवार्यरूपमा संलग्न हुनुपर्ने
।

- (४) प्राविधिक कर्मचारीहरूले आफू
कार्य गर्ने अन्य संस्थाको
समेत विवरण खुलाउने ।

अनुसूची-४

(दफा ५ को उपदफा (१)सँग सम्बन्धित)

स्वास्थ्य संस्थाको स्थापना, सेवा विस्तार वा स्तरोन्नतिको लागि अनुमति प्राप्त गर्न दिन निवेदन फाराम

१. संस्थाका नाम:—

२. साधारण सेवा/विशेषज्ञ सेवा अस्पतालमा कुन हो उल्लेख गर्ने:—
शैया संख्या :—

३.संस्थाको ठेगाना (पत्राचार गर्ने ठेगाना) :—
टेलिफोन नम्बर:-

४. संस्था खोल्ने व्यक्तिहरु :—

नाम:—

नागरिकता नं. :—

ठेगाना :—

फोन न.

:—मोबाइल नं. :—

५. संस्थाको वित्तीयस्रोत :—

क. निजी:—

ख. शेयर कर्जा:—

ग. सरकारी:—

घ. गैर सरकारी संस्थाबाट कर्जा लिइ सञ्चालन गर्ने भए सो उल्लेख गर्ने ः—

वित्तीय लगानी ः—(लागत) रु.

क. भवन तथा जग्गाको लागि ः—
औजार उपकरण ः— जनशक्ति
ः—

अनुमानित आम्दानी ः—

आम्दानी स्वदेशी ः—
विदेशी ः—

अचलसम्पत्तिको स्रोत ः— अनुमानित
मुनाफा ः—
मासिक ः— त्रैमासिक ः—
वार्षिक ः—

६. नर्सिङ्ग होम तथा निजी अस्पतालको वर्गीकरण अनुसार प्रदान गर्ने सेवाहरूकोविवरणकुन—कुन सेवा पु-याउनेहो?खुलाउने ।

निदानात्मक सेवाप्रतिकारात्मक

सेवाउपचारात्मक सेवाअन्य सेवा

एक्स—रे खोप

प्रसूति तथा स्त्रीरोग एम.सि.एच.

क्लिनिक, परिवार नियोजन, प्याथोलोजी
ल्याव, आहार विहार,
जनरल मेडिसिन, अल्ट्रासाउण्ड, जनरल
सर्जिकल, विशेषज्ञ सेवा

इ.सी.सी., ट्रेडमील, प्रयोगशाला, जस्तै
:— इण्डोस्कापी

सर्जिकल सेवा तथा रुजाहर व्यवस्थापन
, प्रसूति सेवा, मृगौला रोग, स्नायु, दन्त

७. संस्थामा प्रयोग हुन आवश्यक मुख्य
उपकरणको विवरण तथा स्रोत :—

(क)

(ख)

८. संस्थामा सेवा पु-याउन कर्मचारीको विवरण
सम्बन्धित मापदण्ड अनुसार:—

(क) विशेषज्ञ:—

नाम	पद	योग्यता
	पार्टटाईम	फुलटाईम

(ख) प्राविधिक:—

नाम	पद	योग्यता
	पार्टटाईम	फुलटाईम

(ग) प्रशासनिक :—

नाम	पद	योग्यता
पार्टटाईम		फुलटाईम
नोट:(१)	सम्बन्धित सेवा अनुसार निर्धारित मापदण्ड र पूर्वाधार पूरा भएपश्चात मात्र सेवा सञ्चालन गर्न पाईने,	
(२)	उपर्युक्त बमोजिम के कति कर्मचारीको संस्थामा संलग्न हुन हो, स्पष्ट उल्लेख हुनुपर्ने,	
(३)	सबैशुल्क विवरण विस्तृत रूपमा उल्लेख हुनुपर्ने,	
(४)	संस्थामा कार्य गर्ने प्राविधिक कर्मचारी सम्बन्धित परिषदमा दर्ता भएको हुनुपर्ने, सम्बन्धित परिषदको प्रमाणपत्र अनिवार्य रूपमा पेश गर्नुपर्ने,	
(५)	कर्मचारीको योग्यताका प्रमाणित प्रतिलिपिको साथै कार्य गर्ने मन्जुरीनामा समेत संलग्न हुनुपर्ने,	
(६)	नेपाल सरकारमा कार्यरत कर्मचारी संलग्न हुने भएमा नेपाल स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०५३ का दफा	

- ५९ अनुसारको स्वीकृति पत्र अनिवार्य रूपमा संलग्न हुनुपर्ने,
(७) प्राविधिक कर्मचारीले आफू कार्य गर्ने अन्य संस्थाको समेत विवरण खुलाउने।

नोट: स्वास्थ्य संस्था सञ्चालनको लागि निवेदन दिँदा संलग्न गर्नुपर्ने कागजात:-

१. निवेदन फारम,
२. कम्पनी दर्तासं/स्था दर्ताको प्रमाणित प्रतिलिपि,
३. संस्था/कम्पनीको विधानप्र/वन्ध पत्र, नियमावलीको प्रतिलिपि,
४. स्थायी लेखा दर्ता प्रमाणपत्र—को प्रतिलिपि,
५. स्थापना गर्न लागिएको ठाउँमा अस्पताल आवश्यक छ भन्ने सम्बन्धित वडाको सिफारिस पत्र,
६. अस्पतालमा काम गर्ने जनशक्ति सम्बन्धी विवरण:
क. बायोडाटा,

- ख. शैक्षिक योग्यता, तालिमका प्रमाणित प्रतिलिपि,
- ग. प्राविधिक कर्मचारीले सम्बन्धित काउन्सिलको दर्ता प्रमाणपत्र—को प्रतिलिपि,
- घ. नागरिकता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि,
- ङ. जनशक्तिको काम गर्ने समय पा)र्ट टाइमफु/ल टाइम किटान गर्नुपर्नेछ।
- च. मन्जुरीनामा/कबुलियतनामा ।
७. औजार उपकरणको विवरण तथा स्रोत,
८. सम्पूर्ण सेवा शुल्क विवरण,
९. भौतिक सामग्रीकोविवरण,
१०. प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण (eei) वा वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन (iae) स्वीकृति पत्रको प्रतिलिपि,
११. अस्पतालको विस्तृत सर्भेक्षण सहितकोप्रस्ताव,
१२. अस्पतालको आर्थिक नियमावली,

१३. अस्पतालले लिनेसेवा शुल्क विवरण र गरीब तथा असहायलाई छुट दिने नीति,
१४. प्रदान गरिनेसेवाको विवरण,
१५. जग्गा/घरको स्वामित्व,
१६. घर/कोठा बहालमा लिई सञ्चालन गर्ने भए घर बहाल सम्झौतापत्र र — भवन स्वास्थ्यसंस्था सञ्चालन गर्न राष्ट्रिय भवनसंहिता बमोजिम उपयुक्त छ भन्ने सम्बन्धी सिफारिश पत्र,
१७. भवनको स्वीकृत नक्सा,
१८. संस्थाको चल अचल सम्पत्ति विवरण तथा वित्तीयस्रोत,
१९. संस्थाका कार्य योजना(hemeSc) ,
२०. PAN मा दर्ता नम्बरः,
२१. कर चुक्ता प्रमाण पत्र)लागू हुने अवस्थामा मात्रै(,
२२. लेखापरीक्षण प्रतिवदन)लागू हुने अवस्थामा मात्रै(,
२३. बिरामी बडापत्रको नमुना,
२४. सम्बन्धित निकायको भवन संहिता सम्बन्धी स्वीकृति पत्र,

२५. दस रूपैयाँको हुलाक टिकट,
२६. मूल्य अभिवृद्धि कर वा आयकरमा दर्ता भएको प्रमाणपत्र,
२७. भवन निर्माण सम्पन्न प्रमाणपत्र,
२८. सम्बन्धित निकायबाट भवनको नक्सा डिजाइन र निर्माण राष्ट्रिय भवन संहिताका मापदण्ड बमोजिम भएको स्वीकृति पत्र।

अनुसूची ५

(दफा ५ को उपदफा (२) सँग सम्बन्धित)
स्वास्थ्य क्लिनिक/रेडियो ईमेजिड सेवा/पोलिक्लिनिक
सञ्चालन अनुमति माग गर्ने निवेदन फाराम

१. संस्थाको नाम:-
शैया संख्या:-
२. संस्थाको ठेगाना: (पत्राचार गर्ने ठेगाना):-
प्रदेश:- जिल्ला:-
नगरपालिका:- वडा
नं:- ब्लक नं:-
टेलिफोन नम्बर:-
पो. व. नं.:-
३. संस्था खोल्ने व्यक्तिहरु :-
नाम:
नागरिकता:
ठेगाना:
फोन नम्बर:
४. संस्थाको वित्तीय स्रोत:-
क. निजी: ख. शेयर कर्जा:
ग. वैदेशिक
घ. गैर सरकारी: ड. सामुदायिक:
च. अन्य:
५. संस्थाको क्षमता तथा विस्तृत कार्ययोजना :-
सेवा प्रदान गर्ने क्षेत्र:

निदानात्मक सेवा	प्रतिकारात्मक सेवा
उपचारात्मक सेवा	
- x ray	- खोप
- प्रसूती तथा स्त्रीरोग	
- अल्ट्रासाउण्ड	-एम.सि.एच.
-जनरल मेडिसिन	
- इन्डोस्कोपी-परिवार नियोजन सेवा	-जनरल सर्जिकल विशेषज्ञ सेवा जस्तै आँखा,नाक,मुटु, मिर्गौला,स्नायुरोग इत्यादि ।
-ई.सी.सी.ट्रेडमिल प्रयोगशालाअन्य सेवा :-	-फार्मसी
६. सेवा शुल्क- अलगगै स्पष्टसँग खुलाउने :-
७. संस्थामा सेवा हुन आवश्यक उपकरणको विवरण तथा स्रोत :-
८. संस्थामा सेवा पु-याउने जनशक्ति विवरण :-
संख्या/ योग्यता/ अनुभव/ पार्टटाईम/ फुलटाईम/ अन्य सुबिधा
- सामान्य चिकित्सक: विशेषज्ञ
चिकित्सक: अन्य प्राविधिक:
- नोट:
- (१) सम्बन्धित सेवा अनुसार निर्धारित मापदण्ड र पूर्वाधार पूरा भए पश्चात मात्र सेवा सञ्चालन गर्न पाईनेछ ।

- (२) उपयुक्त बमोजिम के कति कर्मचारीको संस्थामा संलग्न हुने हो , स्पस्ट उल्लेख हुनुपर्ने,
- (३) संस्थामा कार्य गर्ने कर्मचारी सम्बन्धित परिषदमा दर्ता भएको हुनुपर्ने र सम्बन्धित परिषदको प्रमाणपत्र अनिवार्य रूपमा पेश गर्नुपर्ने,
- (४) कर्मचारीको योग्यताको प्रमाणित प्रतिलिपि संलग्न हुनुपर्ने,
- (५) नेपाल सरकारमा कार्यरत कर्मचारी संलग्नहुने भएमा नेपाल स्वास्थ्य सेवा ऐन,२०५३ को दफा ५९ अनुसार स्वीकृत पत्र अनिवार्य रूपमा संलग्न हुनुपर्ने ।

अनुसूची-६

(दफा ८ र दफा ९ को उपदफा (२) सँग सम्बन्धित)

स्वास्थ्य संस्था स्थापना अनुमति तथा नवीकरण दस्तुर

सि.नं	संस्थाको किसिम	शुल्क निर्धारण एकाइ	संस्थापना अनुमति दस्तुर (रूपैयाँ मा)	नवीकरण दस्तुर (रूपैयाँमा)
१.	अस्पताल तथा नर्सिंग होम	शैया संख्या	प्रति शैया ४०००।-	प्रति शैया ५००।-
२.	डायग्नोस्टिक सेन्टर	सेवाको प्रकार	प्रति सेवा १००००।	प्रति सेवा १०००।-
३.	पोलिक्लिनिक / क्लिनिक	सेवाको प्रकार	प्रति सेवा १००००।	प्रति सेवा १०००।-
४.	आयुर्वेद अस्पताल / वैकल्पिक चिकित्सा	शैया संख्या	प्रति शैया २०००।-	प्रति शैया ५००।-
५.	आयुर्वेद क्लिनिक	सेवाको प्रकार	प्रति सेवा ५०००।-	प्रति सेवा ५००।-

अनुसूची-७

(दफा १५ उपदफा (१) को खण्ड (ट) सँग सम्बन्धित)
स्वास्थ्य संस्थावाट प्रदान गरिने सेवाको बिरामी
वडापत्रको ढाँचा

सि. नं	शा खा	प्रदान गरिने सेवा को विवर ण	प्रक्रि या	दस्तु र	ला ग्ने सम य	सम्प र्क व्यक्ति	गुनासो सुन्ने अधिका री

खण्ड: ३) स्थानीय राजपत्र माघ २७ गते २०७६ साल, संख्या: ६

अनुसूची-८

(दफा १५ को उपदफा (१) को खण्ड (थ) सँग
सम्बन्धित

स्वास्थ्य संस्थाबाट आकस्मिक सेवाको लागि खटिने
चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मीको विवरण
मिति:

क्रम संख्या	स्वास्थ्यकर्मीको नाम	पद	समय	कैफियत
१.				
२.				
३.				
४.				
५.				

स्वीकृत मिति: २०७६।१०।२७

आज्ञाले,

अग्नि प्रसाद अधिकारी

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत